

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ АҚПАРАТТЫҚ ТАНЫМДЫҚ ЖУРНАЛ

MEDIA BILIM

ҚР Оқу-ағарту министрлігі
№ 514 бұйрықпен бекітілген

2026 жыл | № 01

Ақпараттық танымдық басылым

МББ аты: Республикалық ақпараттық танымдық журнал «MEDIA BILIM»

МББ тілі: қазақша, орысша, ағылшынша

Шығу жиілігі: айына 1 рет Тарату аумағы: Қазақстан Республикасы

Меншік иесі: «MEDIA BILIM» ЖШС Алматы қаласы Бас редакторы: Нагиев И. Б.

Негізгі тақырыптық бағыты: Ақпараттық танымдық

Республикалық ғылыми-әдістемелік журнал «MEDIA BILIM»
жарияланған ақпараттардың авторлық құқы ақпарат авторына тиесілі, редакция жауапты емес.
Жарияланған ақпарат авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді.

Астана қаласы Қазақстан Республикасының
Ақпарат және Қоғамдық даму министрлігінің
Ақпарат комитеті 2023 жылғы 12 ақпандағы

Мерзімді баспасөз басылымын, ақпараттық агенттікті және желілік
Басылымды есепке қоюы туралы куәлігі № KZ51VPY00117354 берілген.

Тапсырыс: 562 Таралымы: 3000 дана.
Журнал «MEDIA BILIM» ЖШС баспаханасында басылды.
Алматы қаласы – 2026 жыл Телефон: 8 777 0550590

БІРТҰТАС ТӘРБИЕ: ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚ ПЕН ЗАМАНАУИ ЖАУАПКЕРШІЛІК

АДИЛГАЛИЕВА РАЙХАН БАГИТЖАНОВНА

Атырау қаласы

**Жалпы білім беретін Алмалы орта мектебінің
тәрбие ісі жөніндегі орынбасары**

Қазіргі жаһандану жағдайында білім беру жүйесінің басты міндеті – тек білімді ғана емес, сонымен қатар тұлғаның рухани-адамгершілік, азаматтық және әлеуметтік жауапкершілік қасиеттерін кешенді түрде қалыптастыру. Осы тұрғыда «біртұтас тәрбие» ұғымы стратегиялық маңызға ие. Біртұтас тәрбие – отбасы, мектеп және қоғам арасындағы тәрбиелік ықпалды бір арнаға тоғыстырып, ұлттық құндылықтар мен жалпыадамзаттық қағидаларды үйлестіре отырып, саналы, жауапты, бәсекеге қабілетті тұлға қалыптастыруға бағытталған жүйелі үдеріс.

Қазақстан Республикасының Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев өз Жолдауларында білім мен тәрбие мәселесіне ерекше назар аудара отырып, «ұлттың сапасын арттыру» тікелей мектептегі тәрбие мен білім мазмұнына байланысты екенін бірнеше рет атап өтті. Бұл тұжырым біртұтас тәрбие тұғырнамасының өзектілігін айқындай түседі.

Біртұтас тәрбие педагогика, психология, социология және мәдениеттану ғылымдарының тоғысқан тұсында қалыптасқан кешенді ұғым болып табылады. Оның ғылыми негізі тұлғаны биологиялық, психологиялық және әлеуметтік тұтастық ретінде қарастыратын гуманистік және жүйелік тәсілдерге сүйенеді. Мұнда тәрбие жекелеген бағыттарға бөлінбей, өзара тығыз байланыста іске асады: рухани-адамгершілік тәрбие, азаматтық-патриоттық тәрбие, еңбек және кәсіби бағдар, құқықтық және экологиялық мәдениет біртұтас жүйе ретінде ұйымдастырылады.

Біртұтас тәрбиенің басты ерекшелігі – формализмнен бас тарту және тәрбиені өмірмен, нақты әлеуметтік тәжірибемен ұштастыру. Оқушы тек тәрбие нысаны емес, тәрбиелік үдерістің белсенді субъектісі ретінде қарастырылады. Бұл тәсіл тұлғаның өзіндік санасын, рефлексиясын және жауапкершілік сезімін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Ұлттық құндылықтар – біртұтас тәрбиенің өзегін құрайтын іргелі компонент. Қазақ халқының салт-дәстүрі, әдет-ғұрпы, тіл мен діл, үлкенге құрмет, кішіге ізет, еңбекке адалдық, ел мен жерге сүйіспеншілік сияқты қағидалар тәрбиенің мазмұнына табиғи түрде енгізілуі тиіс. Бұл құндылықтар тек теориялық деңгейде емес, мектеп өмірінің барлық қырында – оқу пәндерінде, сыныптан тыс іс-шараларда, мектеп мәдениетінде көрініс табуы қажет.

Ұлттық тәрбиенің біртұтастығы ұрпақтар сабақтастығын сақтауға да ықпал етеді. Тарихи жадысы берік, мәдени тамырынан ажырамаған жас ұрпақ жаһандану жағдайында өзін жоғалтпай, ұлттық болмысын сақтай отырып, әлемдік өркениетке бейімделе алады.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев өз Жолдауларында білім беру саласын реформалаумен қатар, тәрбие мәселесін стратегиялық басымдықтардың бірі ретінде қарастырады. Мемлекет басшысы «Әділетті Қазақстанды» құру жолында жауапты азамат, адал ұрпақ тәрбиелеудің маңызын атап өтіп, мектептегі тәрбие жұмысы қоғамдағы әділеттілік, еңбекқорлық және заңға құрмет мәдениетін қалыптастыруға қызмет етуі тиіс екенін көрсетеді.

Жолдауларда айтылған «Адал азамат» тұжырымдамасы біртұтас тәрбие идеясымен тікелей үндес. Бұл ұғым тұлғаның тек кәсіби тұрғыда ғана емес, моральдық-этикалық тұрғыда да кемелденуін көздейді. Адалдық, жауапкершілік, отансүйгіштік сияқты қасиеттерді жүйелі түрде қалыптастыру – біртұтас тәрбиенің басты нәтижесі болып табылады.

Біртұтас тәрбие тиімді жүзеге асуы үшін мектеп, отбасы және қоғам арасындағы ынтымақтастық шешуші рөл атқарады. Мектеп тәрбиелік бастамалардың үйлестіруші орталығы бола отырып, ата-аналармен, мәдени және қоғамдық ұйымдармен тығыз байланыс орнатуы қажет. Бұл өзара ықпалдастық оқушының әлеуметтік тәжірибесін кеңейтіп, алған тәрбиелік құндылықтарын нақты өмірде қолдануына жағдай жасайды.

Қоғамдық ортада жүзеге асатын волонтерлік қызмет, еңбекке баулу жобалары, мәдени-танымдық іс-шаралар біртұтас тәрбиенің практикалық көрінісі ретінде маңызды. Мұндай тәжірибе оқушылардың әлеуметтік белсенділігін арттырып, азаматтық ұстанымын нығайтады.

Біртұтас тәрбие – қазіргі білім беру жүйесінің сапалық жаңа деңгейге көтерілуінің негізгі

шарттарының бірі. Ол ұлттық құндылықтарды сақтай отырып, заманауи қоғам талаптарына жауап бере алатын, рухани бай әрі жауапты тұлға қалыптастыруға бағытталған. Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың Жолдауларында көтерілген тәрбиеге қатысты стратегиялық ойлар біртұтас тәрбие тұжырымдамасының мемлекеттік деңгейде қолдау тапқанын көрсетеді.

Сондықтан біртұтас тәрбие тек педагогтердің ғана емес, бүкіл қоғамның ортақ жауапкершілігі ретінде қарастырылуы тиіс. Осындай кешенді және жүйелі көзқарас қана болашақ ұрпақтың сапалы тәрбиесін қамтамасыз ете алады.

Қазіргі цифрлық қоғам жағдайында біртұтас тәрбие мазмұны мен формасы түбегейлі жаңаша сипат алууда. Ақпараттық технологиялардың жедел дамуы, әлеуметтік желілердің ықпалы және медиакөңістіктің кеңеюі жас ұрпақтың дүниетанымына, құндылықтық бағдарларына тікелей әсер етуде. Осы жағдайда тәрбие үдерісі тек дәстүрлі әдістермен шектелмей, цифрлық мәдениетті, ақпараттық сауаттылықты және сыни ойлауды қалыптастыруды қамтуы тиіс.

Біртұтас тәрбиенің заманауи қыры оқушының цифрлық ортадағы мінез-құлқын реттеуге, жауапты және саналы пайдаланушы ретінде қалыптасуына бағытталады. Бұл жерде әдептілік, жауапкершілік, шынайылық және өзгенің пікіріне құрмет сияқты адамгершілік қағидалар жаңа мазмұнда көрініс табады. Цифрлық кеңістіктегі тәрбие оқушының тұлғалық тұтастығын сақтауға, виртуалды және нақты өмір арасындағы үйлесімділікті қамтамасыз етуге қызмет етеді.

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Жолдауларында адами капиталдың сапасын арттыру мәселесіне тоқтала отырып, білім мен тәрбие заман талабына сай жаңарып отыруы қажет екенін атап көрсетеді. Бұл тұрғыда біртұтас тәрбие цифрлық трансформация жағдайында ұлттық болмысты сақтай отырып, жаһандық өзгерістерге бейімделген тұлға тәрбиелеудің тиімді тетігі ретінде айқындалады.

Сонымен қатар, цифрлық дәуірдегі біртұтас тәрбие оқушының өзін-өзі дамытуына, өмір бойы білім алуға дайын болуына ықпал етеді. Өздігінен білім алу, ақпаратты талдау және оны этикалық тұрғыда қолдану дағдылары тәрбиенің маңызды нәтижесі ретінде қарастырылады. Осылайша, біртұтас тәрбие дәстүр мен жаңашылдықты ұштастыра отырып, қазіргі қоғамның әлеуметтік және мәдени сұраныстарына жауап беретін кешенді педагогикалық құбылыс ретінде дамиды.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

- Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы.
- Қазақстан Республикасының «Педагог мәртебесі туралы» Заңы.
- Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020–2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы.
- Қазақстан Республикасының Президенті Қ.Ж.Тоқаевтың Қазақстан халқына Жолдаулары. – Астана.
- Біртұтас тәрбие тұжырымдамасы. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі.